

Handlingsplan for Troms 2023-2028

TROMS FYLKESBIBLIOTEK

Handlingsplan for Troms 2023-2028

Hva er et bibliotek?

«... en institusjon som, med utgangspunkt i organiserte samlinger av informasjon og litteratur, initierer sosiale prosesser knyttet til læring, kunnskapsdeling og litterære opplevelser».

Ragnar Audunsson, *Bok & bibliotek*, desember 2018

Det overordnede målet i *Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028* er: «Gode og likeverdige tjenester og tilstrekkelig nærhet til tjenestene for alle innbyggerne i Troms».

Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028 og tilhørende *Handlingsplan 2017-2020* ble vedtatt i fylkestinget i mars 2017. Ny handlingsplan skulle behandles politisk etter fire år, men på grunn av sammenslåing med Finnmark fylkeskommune og i påvente av en eventuell bibliotekplanprosess for hele det nye fylket ble arbeidet satt på vent. Nå er det bestemt at fylket skal deles og fylkesrådet vedtok derfor oppstart av arbeidet med *Handlingsplan for Troms for årene 2023-2028* i juni 2022.

Fylkeskommunens ansvar for bibliotek er forankret i *Lov om folkebibliotek* §6 hvor det står: «Fylkeskommunen skal ivareta regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling, herunder gi råd til lokale myndigheter, yte bibliotekfaglig veiledning og assistanse, og arrangere møter og kurs om bibliotekspørsmål».

I saksfremlegget til fylkesrådet angående oppstart av arbeid med ny handlingsplan står det: «Kommunene har ut fra *Lov om folkebibliotek* ansvar for folkebibliotekvirksomheten: «Til formål nevnt i kapittel I skal alle kommuner ha et folkebibliotek». Vi vet at kommunal bibliotekjeneste forvalter svært små ressurser. Det er ikke mulig for fylkeskommunen å bidra til utvikling på en måte som er relevant for alle kommuner uten en felles forankret prioritering. *Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028* med handlingsplan representerer ei slik felles prioritering. En handlingsplan med utgangspunkt i eksisterende regionale plan vil ta stilling til hvordan satsingene og de tre strategiene i eksisterende plan kan videreføres, sett i lys av nyere nasjonale føringer».

Handlingsplan for Troms 2023-2028 er utviklet i samarbeid med kommunene og UB - Universitetsbiblioteket ved UIT - Norges arktiske universitet og gir en tydelig retning for arbeidet de neste fem årene. Det er gjennomført fire regionale møter, tre temamøter og et seminar for å inkludere, informere og skape eierskap til arbeidet.

Handlingsplanen inneholder tiltak som styrker folkebibliotekene og samhandlingen mellom fylkesbiblioteket, folkebibliotekene og UB. Innenfor tiltakene er for eksempel frivillige lag og organisasjoner relevante samarbeidsparter.

Tiltakene skal utvikle folkebibliotekene som kunnskaps-, kultur- og møtearenaer.

Samisk og kvensk språk og kultur

Et overordnet perspektiv i den regionale bibliotekplanen er at «samisk og kvensk språk og kultur er en del av vårt område og at folkebibliotekene er et viktig redskap i styrkingen av disse». Dette perspektivet skal løftes fram i tiltakene som en naturlig del av arbeidet i vårt fylke. Det skal jobbes for økt fokus og kunnskap om samisk og kvensk språk og kultur.

Bibliotek = bærekraft

Selv om de 17 bærekraftmålene handler om store globale utfordringer kan man jobbe med målene også i mindre målestokk og i lokalsamfunnet¹. Bibliotekenes samfunnsmandat som arenaer for kultur og livslang læring og som sosiale møteplasser betyr ifølge Norsk bibliotekforening at biblioteket som institusjon oppfyller nesten alle FNs bærekraftmål bare ved å gjøre jobben sin². FNs bærekraftmål skal ligge til grunn for all samfunnsutvikling og bibliotekene er en viktig aktør for å nå målene. Den regionale bibliotekplanen og handlingsplanens organisering av samarbeid er med å utvikle bibliotekjenesten, som igjen bidrar til å oppnå bærekraftmålene. De målene som er mest relevante i folkebibliotekenes arbeid er synliggjort i handlingsplanen, men alle 17 bærekraftmål bør trekkes inn som perspektiv i arbeidet.

Hva er oppnådd i den første handlingsplanperioden?

Det er en sammenheng mellom utdanninger, kurs og generell kompetansebygging som er gjennomført siden *Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028* ble vedtatt i 2017 og den utviklingen folkebibliotekene har gjennomgått. Tiltakene i den første handlingsplanen har bidratt til at folkebibliotekene er blitt mer synlige, kompetente og tydelige i sin tjenesteutvikling. Folkebibliotekene er styrket i sine roller som arenaer for formidling og som møteplass gjennom kurs og kompetanseheving, mangfoldige litteratur- og kunnskapsformidlingsarrangementer, felles formidlingsprosjekter og erfaringsutveksling. Fylkesbiblioteket, folkebibliotekene og UB har de siste årene utviklet nye samarbeidsområder og samhandlingsmetoder. Behov for andre måter å møtes på har åpnet for en ny digital virkelighet med nye møteplasser og økt samhandling.

Hvordan skal det arbeides?

Den nye digitale virkeligheten har vist at det er mulig å lage gode undervisningsopplegg, seminarer og kurs som de ansatte i bibliotekene kan følge digitalt. Det skal tilbys og legges til rette for kompetanseheving i bibliotekene etter behov. Fokus på kunnskapsaktørrollen og lederrollen videreføres. Dette vil føre til en kontinuerlig, relevant og effektiv kompetanseheving for bibliotekene i Troms. Hovedsatsinger i handlingsplanen er i tillegg fellesskap rundt lesing, språk- og leseutvikling og fokus på bibliotekrom.

Handlingsplanen skal rulleres midtveis i perioden.

¹ <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

² [Norsk Bibliotekforening](#)

Handlingsplanens organisering

På temamøtene som ble arrangert i november 2022 med tema «kunnskap og læring», «litteratur og kultur» og «lokal arena og møteplass» ble deltakerne utfordret til å bidra med idéer og forslag til tiltak. De som ikke er innlemmet i handlingsplanen i denne omgang, kan vurderes tatt med i prosjektene som skal gjennomføres i løpet av perioden.

Handlingsplanen slik den foreligger nå omfatter tiltak innenfor de tre overordnede strategiene; kompetanse, synliggjøring og samhandling, og tiltak organisert etter bibliotekplanens fokusområder: «Kunnskap og læring», «litteratur og kultur», og «lokal arena og møteplass». Noen av tiltakene er bygd opp med utviklingstrinn, andre er enkeltstående.

STRATEGIER FOR SAMHANDLING, KOMPETANSE OG SYNLIGGJØRING

I *Regional bibliotekplan for Troms* står det: «For å utvikle gode bibliotektenester er det ei forutsetning at de nødvendige virkemidlene for å løse oppdraget er tilgjengelige. De fleste kommunene er i liten grad i stand til å løse bredden av bibliotektenester alene. Det er et uttalt ønske at den regionale bibliotekplanen skal føre til mer forpliktende samhandling, økt kompetanse og økt synlighet».

I alle større satsinger skal det beskrives hvordan samhandlingen/samarbeidet skal skje, hvilken kompetanse som trengs og hvordan arbeidet skal synliggjøres.

TILTAK FOR SAMHANDLING

Det forventes at kommunene følger opp den regionale planen. Det er grunnleggende viktig at kommunene har tilgang til kompetansen og ressursene som trengs for å oppnå bibliotekplanens intensjoner om gode bibliotektenester i hele Troms. Godt samarbeid forutsetter gjensidige forpliktelser og uttalte forventninger.

Det er store variasjoner på i hvor stor grad kommunene klarer å løse samfunnsoppdraget i henhold til *Lov om folkebibliotek*. I *Bibliotekplan for Troms 2017-2028* er det fastslått at: «Alle kommunene bør tilby minst ei 100 % stilling til bibliotektenesten.» I Troms har vi for mange kommuner som ikke har oppnådd dette ennå, 8 av 21 kommuner, det vil si vel 1/3 av kommunene, har mindre enn 1/1 stilling til bibliotektenesten. Dette er en utfordring som må løses på kommunenivå.

Fylkesbiblioteket vil øke kontakten med kommuneledelsen og etablere rutiner for regelmessige møter. Samhandling innebærer å avklare oppgave- og arbeidsfordelinger, retningslinjer og felles planlegging gjennom blant annet jevnlig møter og felles årshjul. Gjennomføring av handlingsplanen forutsetter aktiv deltakelse og engasjement fra biblioteklederne og biblioteksjefmøtene er et viktig møtepunkt. For at de ansatte skal kunne delta på møter, kompetansetiltak og andre fellesoppgaver må kommunen legge til rette for det, gjennom vikarordninger og nødvendige ressurser.

Fylkesbiblioteket har midler for å følge opp *Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028*. Disse midlene skal brukes på best mulig måte for å understøtte utviklingen av folkebibliotekene i Troms. Fylkesbiblioteket skal være behjelpelig med å utvikle prosjekter ute i kommunene og kan være en samarbeidspart der det er mulig.

De regionale biblioteksamarbeidene skal styrkes, og fylkesbibliotekets rolle og fordeling av tilskudd må i den sammenhengen vurderes.

Tiltak 1	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Arbeide for at alle kommuner i Troms har minst en 100 % stilling til bibliotekjenesten		Kommunene	I løpet av handlingsplanperioden	Nr.8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst Nr 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tiltak 2	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Biblioteksjefmøte		Fylkesbiblioteket	Årlig	Nr 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tiltak 3	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Fellesmøte for bibliotekledere og kommuneledelse		Fylkesbiblioteket	Årlig	Nr 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tiltak 4	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
«Tirsdagsmøter» for bibliotekene		Fylkesbiblioteket	Månedlig	Nr 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tiltak 5	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Etablere rutiner for faste møter med kommuneledelse		Fylkesbiblioteket	Regelmessig	Nr 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tiltak 6	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Styrke de regionale samarbeidene		Fylkesbiblioteket De regionale biblioteksamarbeidene	Kontinuerlig	Nr 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tiltak 7	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Utvikle fjernlånstjenesten	1. Vurdere/kartlegge 2. Følge opp nasjonalt arbeid	Fylkesbiblioteket	2023 2024	Nr 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tiltak 8	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Rullere handlingsplan		Fylkesbiblioteket	2025	Nr 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tiltak 9	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Igangsette prosess for ny Regional bibliotekplan		Fylkesbiblioteket	2027	Nr 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Det er ønskelig at det opprettes et programråd som skal jobbe målrettet med å skape og tilby felles arrangementer og turnéer. Programrådet skal settes sammen av representanter fra fylkesbiblioteket, fra hver region, UB og eventuelt andre viktige samarbeidsparter.

Programrådets mandat er å jobbe med programmering, søke finansiering og planlegge formidlingstiltak i samarbeid med ulike aktører. Vurdere kompetansebehov ved ulike satsinger/arrangementer og medvirke til synliggjøring av felles tiltak.

Tiltak 10	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Opprette programråd		Fylkesbiblioteket, representanter fra hver region og andre nære samarbeidsparter	Opprettes i 2023, jobber kontinuerlig	<p>Mål 3: God helse og livskvalitet</p> <p>Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn</p> <p>Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner</p>

TILTAK FOR KOMPETANSE

I dialog med kommunene må det avklares hva slags kompetansetiltak det er behov for slik at det tilbys kurs og seminarer tilpasset deres behov knyttet til satsingene i handlingsplanen. Kompetanseutvikling kan foregå på flere ulike måter og plattformer, for eksempel gjennom målrettede kurs innen ulike temaer som f.eks. arrangementskompetanse. Kompetansehevingen kan bygges opp som ulike undervisningsløp, blant annet ved å ta i bruk kunnskapsløypene som er utarbeidet av *Formidlingskompetanse i folkebibliotek (FIF)-prosjektet* og andre undervisningsopplegg som er tilgjengelig gjennom Bibliotekutvikling.no. Det er også viktig å legge til rette for erfaringsutveksling og kollegafelleskap, der man deler på erfaringer og kunnskap slik at alle kan bli tryggere i sin rolle. Behovet for utdanningstilbud som gir formell kompetanse skal vurderes.

Tiltak 11	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Tilby kurs, undervisning og seminarer tilpasset ønsker og behov		Fylkesbiblioteket Kommunene	Hele perioden	<p>Mål 4: God utdanning</p> <p>Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst</p> <p>Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn</p> <p>Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner</p>

Bibliotekleders kompetanse er den viktigste faktoren for å kunne tilby en kvalitetsmessig og forsvarlig bibliotekstjeneste. Folkebiblioteket må ha kompetente ansatte, som er endringsdyktige, trygge og sikre på sin rolle og som tar ansvar for å løse samfunnsoppdraget på en god måte. For å utvikle bibliotekets rolle som lokal samfunnsaktør kan man bruke ulike samhandlingsverktøy som f.eks. samskapingsmetoder.

Tiltak 12	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Videreføre satsingen på lederutvikling	<p>Trinn 1: Videreføre rutiner for nytilsatte biblioteksjefer</p> <p>Trinn 2: Etablere mentorordning (kollegaveiledning) for nytilsatte biblioteksjefer</p> <p>Trinn 3: Videreutvikle lederrollen</p> <p>Trinn 4: Tilby kompetansetiltak ved behov</p>	Fylkesbiblioteket, kommunene/folkebibliotekene	<p>Trinn 1 og 2: Kontinuerlig og ved behov, for nytilsatte</p> <p>Trinn 3: Kontinuerlig</p> <p>Trinn 4: Ved behov</p>	<p>Mål 4: God utdanning</p> <p>Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst</p> <p>Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn</p> <p>Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner</p>

Det er et sterkt ønske om å samle kunnskap og erfaring i en felles ressursbank, der fylkesbiblioteket og folkebibliotekene deltar og bidrar på lik linje. I ressursbanken skal alle kunne dele på og finne diverse håndbøker (om arrangørkompetanse, samarbeid mm), veiledere, prosjektbeskrivelser, idéer og erfaringer. Det er mange valgmuligheter med hensyn til plattform og disse må vurderes grundig før man bestemmer hvordan dette skal løses.

Tiltak 13	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Opprette ressursbank	Trinn 1: Finne en løsning for «nettsted» for felles fagressurser Trinn 2: Opprette og gjøre kjent Trinn 3: Fylkesbiblioteket og kommunene/bibliotekene bidrar med innhold under ulike temaer	Fylkesbiblioteket Folkebibliotekene	Trinn 1 og 2: 2024-2025 Trinn 3: kontinuerlig etter opprettelse	Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

TILTAK FOR SYNLIGGJØRING

Folkebibliotekene har en kvalitet i seg selv ved at det er et åpent og tilgjengelig sted hvor alle kan finne noe som de interesserer seg for og hvor man kan vokse som samfunnsborger og menneske. Det må arbeides med å synliggjøre folkebibliotekenes potensiale i samfunnet. Markedsføring må skje på flere nivåer, både ut til befolkningen, direkte rettet mot ulike samfunns- og interessegrupper og til administrativ og politisk ledelse i kommunene. I tillegg må det synliggjøres i kommunene og til kommuneledelsen og andre interessegrupper at folkebiblioteket er et virkemiddel for å oppnå mål.

Synliggjøring må være et kontinuerlig fokus, i alle satsinger og prosjekter må det være en plan som viser hvordan man har tenkt å markedsføre. Det er også ønskelig med et felles synliggjøringsprosjekt for hele fylket, med felles kampanje, nyhetsbrev, maler for brosjyrer, materiell som kan brukes av alle bibliotekene med mer, men dette flyttes noe fram i tid og gjennomføres når de store satsingene på kunnskapsaktør og lesing er igangsatt.

Tiltak 14	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Igangsette og gjennomføre felles synliggjøringsprosjekt		Fylkesbiblioteket Kommunene	2025	Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

TILTAK FOR KUNNSKAP OG LÆRING

Folkebiblioteket skal tilrettelegge for læring for alle og støtte opp om formell og uformell læring. Folkebibliotekene er kunnskapsbærere og læringsarena for befolkningen gjennom hele livet. På folkebiblioteket skal alle kunne øke sin kunnskap. Folkebiblioteket gir tilgang til oppdatert faglitteratur og andre kunnskapskilder som speiler samtida og gir økt kunnskap til alle brukergrupper. Folkebiblioteket kan spille en viktig rolle i folks liv, blant annet ved å bidra i språkopplæring og inspirere til økt leseferdighet. Folkebibliotekene har en selvstendig rolle og en egenverdi som en tilleggsarena til skolen som understøtter og inspirerer til barn og unges læring.

Folkebiblioteket har en rolle i arbeidet med å øke befolkningens digitale kompetanse. Bibliotekene kan for eksempel tilby kurs og veiledning til innbyggerne for å motvirke digitalt utenforskap.

Det er viktig å utvikle folkebibliotekene til å være kvalitetssikra kunnskapsaktører i samarbeid med kommunene og Universitetsbiblioteket (UB) ved UIT.

Tiltak 15	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Videreføre satsingen på å utvikle folkebibliotekene som kunnskapsaktører tilpasset sitt lokalsamfunn	Trinn 1: Opprette forum for kunnskapsaktørrollen Trinn 2: Følge opp samlingsutvikling fra kunnskapsaktørprosjektet	Fylkesbiblioteket, kommunene/folkebibliotekene og UB/UIT	Trinn 1: 2023 (vår) Trinn 2: kontinuerlig	Mål 3: God helse og livskvalitet Mål 4: God utdanning

Tiltak 16	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Utvikle samhandling mellom fag- og folkebibliotek	Avklare roller, ansvar og retning i det videre arbeidet	Fylkesbiblioteket Kommunene UB/UIT	Kontinuerlig	Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tiltak 17	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Følge opp nasjonale forventninger når det gjelder å øke digital kompetanse i befolkningen		Fylkesbiblioteket Kommunene		Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

TILTAK FOR LITTERATUR OG KULTUR

«Leseevnen er den viktigste nøkkelen både til utdanning og til deltagelse i demokrati og samfunn. (...) det trengs kampanjer, stimulering og strategier for å åpne litteraturen og lesinga og lyttinga for nye generasjoner ungdommer».

Nasjonalbibliotekar Aslak Sira Myhre, Stavanger Aftenblad, 7.januar 2023

Det er behov for kompetanse innen formidling, fellesskap rundt formidlingstiltak og arbeid med å gi tilgang til et allsidig, aktuelt og kvalitetsmessig litteraturutvalg for å styrke og utvikle bibliotekene som formidlere av litteratur og kultur.

Folkebiblioteket kan være en bidragsyter i arbeidet med å fremme lesing og leselyst og utvikle befolkningens leseferdigheter. Å stimulere til økt leselyst og leseglede er en viktig oppgave for folkebibliotekene og en oppgave som gir mening. Å bli en leser og utvikle seg som leser gir gode virkninger på mange områder i et menneskes liv. I årene som kommer vil det være økt fokus på lesing og leseferdigheter. Det jobbes med en nasjonal lesestrategi og den må følges opp når den foreligger.

Det skal jobbes med å utvikle samlinger som kan deles på og at ressurstilgangen økes gjennom en mer helhetlig tankegang omkring for eksempel depoter og fokus på at samlingene bygges opp i fellesskap.

Prosjekt «Livslang lesing»

Det skal utvikles et leseprosjekt for å fremme lesing og leselyst. Prosjektet skal innebære ulike lesesatsinger og utvikles i samarbeid med kommunene og andre samarbeidsparter. Det må søkes om eksterne utviklingsmidler og prosjektet må etableres og gjennomføres på flere plan og med mange ulike perspektiver.

Formidling skal skje på ulike plattformer og være rettet mot alle brukergrupper, og omfatte ulike typer litteratur. Det kan opprettes lesefellesskap og møter med lesing i fokus, for eksempel «Shared reading» og lesesirkler. Formidlingen kan ha ulike fokus, for eksempel er kulturtidsskrift, sakprosa, lyrikk, oversatt skjønnlitteratur og nabolandslitteraturen, blant de temaene som bør få mer oppmerksomhet.

Satsingen skal skje gjennom hele handlingsplanperioden og på mange plan og kan omfatte flere og andre tiltak enn de som settes opp her.

Tiltak 18	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Avklare mulighet for et fellesprosjekt sammen med lærerutdanning for å skape økt bevissthet om lesingens betydning og leseutvikling		<p>Fylkesbiblioteket</p> <p>Fortrinnsvis i samarbeid med lærerutdanningen ved UIT, men andre undervisningsinstitusjoner kan også vurderes.</p> <p>Universitetsbiblioteket (UB)</p> <p>Samhandling med skoletjenesten i grunn- og videregående skoler, involvering av rektorer, lærere, skolebibliotekarer og studenter.</p>	2023	<p>Mål 3: God helse og livskvalitet</p> <p>Mål 4: God utdanning</p>

Tiltak 19	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Støtte brukerinvolverte prosjekter i bibliotekene for å starte opp ungdomsstyrte aktiviteter rundt lesing		Fylkesbiblioteket – i samarbeid med relevante/interesserte kommuner/folkebibliotek	Kontinuerlig – ved interesse	<p>Mål 3: God helse og livskvalitet</p> <p>Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn</p>

Flere bibliotek har allerede gode rutiner for samarbeid med barnehager og helsestasjoner hvor lesing er i fokus. Det skal gjøres en erfaringsinnhenting slik at gode eksempler kan deles på. Det jobbes også med en læringsløype fra *Formidlingskompetanse i folkebibliotek (FIF)-prosjektet* – «For de minste» som må følges opp.

Tiltak 20	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Stimulere til økt samarbeid med barnehager og helsestasjoner i kommunene, for fremme lesing og leselyst for de minste	<p>Trinn 1: Undersøke og samle erfaringer fra bibliotek som jobber med dette.</p> <p>Trinn 2: Veileder inn i ressursbank</p> <p>Trinn 3: Læringsløype fra FIF-prosjektet følges opp og tas i bruk</p>	Fylkesbiblioteket	<p>Trinn 1: 2023 (vår)</p> <p>Trinn 2: 2023 (høst)</p> <p>Trinn 3: 2024</p>	<p>Mål 3: God helse og livskvalitet</p> <p>Mål 4: God utdanning</p>

Tiltak 21	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Sikre og utvikle mobile bibliotektenester ved at de inkluderes i satsingen på «livslang lesing».		Fylkesbiblioteket Aktuelle kommuner Vurdere samarbeid med andre tjenesteytere/kommunale tjenester	Kontinuerlig	Mål 3: God helse og livskvalitet Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Tiltak 22	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Utvikle lesere gjennom hele livet		Fylkesbiblioteket Folkebibliotekene	Kontinuerlig	Mål 3: God helse og livskvalitet Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Tiltak 23	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Utvikle leseombudstjenesten		Fylkesbiblioteket Kommunene	Kontinuerlig	Mål 3: God helse og livskvalitet

Tiltak 24	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Øke fokuset på og forbedre samiske bibliotekstjenester i folkebibliotekene	Samlingsutvikling Formidling Arrangementer	Fylkesbiblioteket i samarbeid med Sametinget Kommunene	Kontinuerlig	Mål 3: God helse og livskvalitet Mål 10: Mindre ulikhet

Tiltak 25	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftsmål
Jobbe for økt kunnskap om kvensk språk og kultur	Samlingsutvikling Formidling Arrangementer	Fylkesbiblioteket i samarbeid med Finnmark fylkesbibliotek Kommunene	Kontinuerlig	Mål 3: God helse og livskvalitet Mål 10: Mindre ulikhet

TILTAK FOR LOKAL ARENA OG MØTEPLASS

«Kunnskap og opplevelser former oss, og i en fysisk setting mer enn andre steder. Selv i en digital tid søker vi til de fysiske møtene, de unike og spesielle som skjer bare der og da. Ja, vi gjør det mer og mer. Denne lokaldemokratiske rollen til biblioteket bør videreutvikles og styrkes.»

Knut Olav Åmås, Kommentar «Ro er den nye rocken» i Aftenposten, oktober 2022

Folkebiblioteket som integrerings- og inkluderingsarena

Regional bibliotekplan for Troms 2017-2018 sier at: «Folkebibliotekene har en kulturbærende og sosial funksjon i samfunnet, og kan fungere som stedsutvikler og bidra til folks bolyst. Folkebiblioteket har et stort potensial som integreringsarena, og skal samhandle med lokalsamfunnet og være en møteplass for alle. Et godt folkebibliotek kan bidra til å minske kløften mellom de som kan og de som ikke kan, mellom de som har og de som ikke har».

På folkebiblioteket skal det være rom for alle. Folkebibliotekene har en rolle i integreringsarbeidet i kommunene og bør samhandle med andre aktører i lokalsamfunnet for å inkludere ulike grupper i samfunnet. Det er viktig at man har kunnskap om hvem som bor i kommunen og hvilke behov de har for å kunne tilpasse tjenestetilbudet. Folkebiblioteket kan på denne måten bidra til sosial utjevning og øke innbyggernes deltakelse og inkludering i samfunnet.

Folkebibliotekene er kulturelle arenaer, lokale møtearenaer og arena for kunnskap og læring. Folkebibliotekene skal være en uavhengig arena for samtale og debatt. Alle disse rollene er viktige, det må finnes bibliotekrom som er tilpasset dem. Fokuset på bibliotekromutvikling skal revitaliseres og det skal arbeides med å gjøre folkebibliotekene til imøtekommende og åpne bibliotek som er tilrettelagt for mangfoldige aktiviteter og møter mellom mennesker. Bibliotekrommet skal være universelt utformet og tilpasset ulike brukere. Det kan for eksempel være nyttig å utvikle en «sjekkliste for god tilrettelegging» som kan gjøres tilgjengelig på ressursidene. Det skal tas initiativ til kollegahjelp og veiledning, blant annet gjennom å besøke andre kommuners bibliotek og ser på bibliotekrommet «med nye øyne». Folkebibliotekene må gjøres i stand til å bruke teknisk utstyr knyttet til både fysiske og digitale arrangementer.

Fylkesbiblioteket ønsker å ta initiativ til ulike tiltak med fokus på bibliotekromutvikling, tilby kompetanseheving og være tilgjengelig som en veiledende part i utviklingsprosjekter.

Tiltak 26	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Utvikle folkebibliotekene som integrerings- og inkluderingsarenaer i lokalsamfunnet		Fylkesbiblioteket Kommunene		<p>Nr.3: God helse og livskvalitet</p> <p>Nr. 10: Mindre ulikhet</p> <p>Nr.11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn</p> <p>Nr.16: Fred, rettferdighet og velfungerende lokalsamfunn</p>

Tiltak 27	Utviklingstrapp/trinn	Ansvar	Tid	Bærekraftmål
Revitalisere arbeidet med bibliotekromutvikling - «Bibliotekrom 2.0»		Fylkesbiblioteket Kommunene		Nr.3: God helse og livskvalitet Nr. 10: Mindre ulikhet Nr.11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn Nr.16: Fred, rettferdighet og velfungerende lokalsamfunn